

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ความรู้และความสนใจของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ Good Agricultural Practice (GAP)” ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากกลุ่มประชากรภาคเกษตรที่ทำนา หมู่ 6 ตำบลเจดีย์หลวง อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย จำนวนทั้งหมด 66 ครัวเรือน การรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของชาวนา

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนกระบวนการผลิตข้าว

ส่วนที่ 3 ความรู้ของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ส่วนที่ 4 ความสนใจของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ส่วนที่ 5 การปฏิบัติ ผลได้ผลเสีย ข้อเสนอแนะของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และความคิดเห็นอื่น ๆ

ส่วนที่ 6 เปรียบเทียบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ส่วนที่ 7 เปรียบเทียบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสนใจของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของชาวนา

เพศ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 68.2 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 31.8 (ตารางที่ 4.1)

ช่วงอายุ

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาร้อยละ 33.3 มีอายุอยู่ระหว่าง 31–40 ปี และ 41–50 ปี มากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 12.2 มีอายุ 51–60 ปี ร้อยละ 10.6 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และสูงกว่า 60 ปีขึ้นไป (ตารางที่ 4.1)

สถานภาพ

กลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ร้อยละ 72.7 สถานภาพสมรส ร้อยละ 19.7 สถานภาพโสด ร้อยละ 4.5 สถานภาพหย่าร้าง และร้อยละ 3.0 สถานภาพหม้าย (ตารางที่ 4.1)

ระดับการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาร้อยละ 45.5 ระดับประถมศึกษามากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 21.2 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 15.2 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 13.6 จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี และร้อยละ 4.5 ไม่ได้จบการศึกษา (ตารางที่ 4.1)

สมาชิกในครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างมีสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 4 คน ร้อยละ 37.9 สมาชิกในครัวเรือน 3 คน ร้อยละ 19.7 สมาชิกในครัวเรือน 5 คน ร้อยละ 13.6 สมาชิกในครัวเรือน 2 และ 6 คน ร้อยละ 10.6 สมาชิกในครัวเรือน 7 คน ร้อยละ 6.1 และสมาชิกในครัวเรือน 1 คน ร้อยละ 1.5 (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1
ข้อมูลส่วนบุคคลของชาวนา

คุณลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	45	68.2
หญิง	21	31.8
รวม	66	100.0
<u>ช่วงอายุ</u>		
ต่ำกว่า 30 ปี	7	10.6
31-40 ปี	22	33.3
41-50 ปี	22	33.3
51-60 ปี	8	12.2
สูงกว่า 60 ปี	7	10.6
รวม	66	100.0
<u>สถานภาพสมรส</u>		
สมรส	48	72.7
โสด	13	19.7
หย่า	3	4.5
หม้าย	2	3.1
รวม	66	100.0
<u>ระดับการศึกษา</u>		
ไม่ได้เรียน	3	4.5
ประถมศึกษา	30	45.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	10	15.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย	14	21.2
ปริญญาตรี	9	13.6
รวม	66	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

คุณลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
<u>สมาชิกในครัวเรือน</u>		
จำนวน 1 คน	1	1.5
จำนวน 2 คน	7	10.6
จำนวน 3 คน	13	19.7
จำนวน 4 คน	25	37.9
จำนวน 5 คน	9	13.6
จำนวน 6 คน	7	10.6
จำนวน 7 คน	4	6.1
รวม	66	100.0

แรงงานที่ใช้ในการทำนาในครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแรงงานที่ใช้ในการทำนาในครัวเรือนร้อยละ 57.6 จำนวน 2 คน ร้อยละ 18.2 จำนวน 4 คน ร้อยละ 10.6 จำนวน 1 คน ร้อยละ 9.1 มีจำนวน 3 คน และร้อยละ 4.5 จำนวน 5 คน (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2

แรงงานที่ใช้ในการทำนาในครัวเรือน

แรงงานที่ช่วยทำนา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวน 1 คน	7	10.6
จำนวน 2 คน	38	57.6
จำนวน 3 คน	6	9.1
จำนวน 4 คน	12	18.2
จำนวน 5 คน	3	4.5
รวม	66	100.0

แรงงานที่ช่วยในการทำนาส่วนใหญ่

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแรงงานที่ช่วยในการทำนาส่วนใหญ่ร้อยละ 80.3 เป็นแรงงานชายร้อยละ 19.7 เป็นแรงงานหญิง (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3
แรงงานที่ช่วยทำนาส่วนใหญ่

แรงงานที่ช่วยในการทำนาส่วนใหญ่	จำนวน	ร้อยละ
แรงงานชาย	53	80.3
แรงงานหญิง	13	19.7
รวม	66	100.0

ประสบการณ์การทำนา

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 37.9 มีประสบการณ์ในการทำนา มากกว่า 20 ปีขึ้นไป ร้อยละ 19.7 มีประสบการณ์ในการทำนาน้อยกว่า 5 ปี และ 5-10 ปี ร้อยละ 13.6 มีประสบการณ์ในการทำนา 11-15 ปี ร้อยละ 9.1 มีประสบการณ์ในการทำนา 16-20 ปี (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4
ประสบการณ์การทำนา

ประสบการณ์การทำนา	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	13	19.7
5-10 ปี	13	19.7
11-15 ปี	9	13.6
16-20 ปี	6	9.1
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	25	37.9
รวม	66	100.0

พื้นที่เพาะปลูกทำนา

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.5 มีพื้นที่เพาะปลูกทำนา น้อยกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 36.4 มีพื้นที่เพาะปลูกทำนา 5-10 ไร่ และร้อยละ 9.1 มีพื้นที่เพาะปลูกทำนา มากกว่า 10 ไร่ขึ้นไป (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5
พื้นที่เพาะปลูกทำนา

พื้นที่เพาะปลูกทำนา	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ไร่	36	54.5
5-10 ไร่	24	36.4
มากกว่า 10 ไร่ขึ้นไป	6	9.1
รวม	66	100.0

รายได้จากการทำนา

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 36.4 มีรายได้จากการทำนา น้อยกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 24.2 มีรายได้จากการทำนา 20,000-30,000 บาท ร้อยละ 16.7 มีรายได้จากการทำนามากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 12.1 มีรายได้จากการทำนา 30,001-40,000 บาท และร้อยละ 10.6 มีรายได้จากการทำนา 40,001-50,000 บาท (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6
รายได้ในการทำนา

รายได้จากการทำนาต่อปี	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 20,000 บาท	24	36.4
20,000-30,000 บาท	16	24.2
30,001-40,000 บาท	8	12.1
40,001-50,000 บาท	7	10.6
มากกว่า 50,000 ขึ้นไป	11	16.7
รวม	66	100.0

ต้นทุนการผลิตข้าวต่อ 1 ฤดูกาล

ต้นทุนการผลิตข้าวต่อ 1 ฤดูกาล จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 66 คน พบว่า ชาวนามีต้นทุนค่าปุ๋ยและค่าแรงงานมากที่สุด 40,000 บาท ค่าเฉลี่ย 4,922.15 บาท และ 3,507.77 บาท ค่าจ้างเครื่องจักรเก็บเกี่ยว 24,000 บาท ค่าเฉลี่ย 3,364.28 บาท ค่าเช่าที่ดิน 20,000 บาท ค่าเฉลี่ย 3,476.92 บาท ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าวและค่าน้ำมันเชื้อเพลิง/หล่อลื่น 12,000 บาท ค่าเฉลี่ย 1,338.75 บาท และ 1,685.18 บาท (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7

ต้นทุนการผลิตข้าวต่อ 1 ฤดูกาล

ต้นทุนการผลิตข้าวต่อ 1 ฤดูกาล	จำนวน N (คน)	น้อยที่สุด Minimum (บาท)	มากที่สุด Maximum (บาท)	ค่าเฉลี่ย Mean (บาท)
ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว	56	260	12,000	1,338.75
ค่าปุ๋ย	65	650	40,000	4,922.15
ค่าสารเคมีกำจัดแมลง/วัชพืช	59	300	6,000	1,575.08
ค่าเช่าที่ดิน	13	400	20,000	3,476.92
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง/หล่อลื่น	54	200	12,000	1,685.18
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	28	100	3,000	1,033.92
ค่าดอกเบี้ยเงินกู้	17	300	2,000	1,005.88
ค่าขนส่ง	26	200	8,000	1,050.00
ค่าแรงงาน	45	150	40,000	3,507.77
ค่าจ้างรถไถ	36	900	9,500	2,911.11
ค่าจ้างรถนวด	25	500	6,000	2,264.00
ค่าจ้างเครื่องจักรเก็บเกี่ยว	28	200	24,000	3,364.28
ค่าวัสดุบรรจุผลผลิต	17	100	1,000	447.05

แหล่งเงินทุน

กลุ่มตัวอย่างเลือกคำตอบมากกว่า 1 ข้อ จำนวน 20 คน ร้อยละ 33.3 ใช้แหล่งเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์และของตนเอง จำนวน 13 คน ร้อยละ 19.7 ใช้แหล่งเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 10 คน ร้อยละ 16.7 ใช้แหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และสหกรณ์การเกษตร (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8

แหล่งเงินทุน

แหล่งเงินทุน	จำนวน N = 66	ร้อยละ
ธนาคารพาณิชย์	20	33.3
ทุนของตนเอง	20	33.3
กองทุนหมู่บ้าน	13	19.7
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	10	16.7
สหกรณ์การเกษตร	10	16.7
ญาติพี่น้อง	5	7.6
เงินกู้ยืมในระบบ	2	3.0

แหล่งศึกษาวิธีการทำนา

กลุ่มตัวอย่างเลือกคำตอบมากกว่า 1 ข้อ จำนวน 46 คน ร้อยละ 69.7 ส่วนใหญ่ศึกษาวิธีการทำนาจากพ่อแม่ จำนวน 38 คน ร้อยละ 57.6 ศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 15 คน ร้อยละ 22.7 ศึกษาจากบุคคลในชุมชน จำนวน 11 คน ร้อยละ 16.7 ศึกษาจากพี่น้อง และ จำนวน 7 คน ร้อยละ 10.6 ศึกษาจากญาติ (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9
แหล่งศึกษาวิธีการทำนา

แหล่งศึกษาวิธีการทำนา	จำนวน N = 66	ร้อยละ
ศึกษาจากพ่อแม่	46	69.7
ศึกษาด้วยตนเอง	38	57.6
ศึกษาจากบุคคลในชุมชน	15	22.7
ศึกษาจากพี่น้อง	11	16.7
ศึกษาจากส่วนราชการ	8	12.1
ศึกษาจากญาติ	7	10.6

ฝึกอบรมหรือศึกษาดูงาน

กลุ่มตัวอย่างเลือกคำตอบมากกว่า 1 ข้อ จำนวน 31 คน ร้อยละ 47.0 ฝึกอบรม/ศึกษาดูงานจากหมู่บ้าน/ชุมชนอื่น จำนวน 21 คน ร้อยละ 31.8 ไม่เคยฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน จำนวน 19 คน ร้อยละ 28.8 ฝึกอบรม/ศึกษาดูงานสำนักงานเกษตรอำเภอ จำนวน 9 คน ร้อยละ 13.6 ฝึกอบรม/ศึกษาดูงานองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 7 คน ร้อยละ 10.6 ฝึกอบรม/ศึกษาดูงานสำนักงานเกษตรจังหวัด และจำนวน 4 คน ร้อยละ 6.1 ฝึกอบรม/ศึกษาดูงานเกษตรส่วนกลาง (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10
ฝึกรบหรือศึกษาดูงาน

ฝึกรบหรือศึกษาดูงาน	จำนวน N = 66	ร้อยละ
หมู่บ้าน/ชุมชนอื่น	31	47.0
ไม่เคยฝึกรบ/ดูงาน	21	31.8
สำนักงานเกษตรอำเภอ	19	28.8
องค์การบริหารส่วนตำบล	9	13.6
สำนักงานเกษตรจังหวัด	7	10.6
สำนักงานเกษตรส่วนกลาง	4	6.1

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนกระบวนการผลิตข้าว

กระบวนการผลิตข้าวหรือการทำนา หมายถึง การปลูกข้าวและการดูแลรักษาต้นข้าว ตั้งแต่ปลูกไปจนถึงการขนย้าย การปลูกข้าวในแต่ละท้องถิ่น แต่ละภาคมีความแตกต่างกันไปตามสภาพของดินฟ้าอากาศ และสังคมของท้องถิ่นนั้น ๆ ดังนั้นข้อมูลกระบวนการผลิตข้าวในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลส่วนนี้ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จากกลุ่มประชากรภาคเกษตรที่ทำนา หมู่ 6 ตำบลเจดีย์หลวง อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ซึ่งอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่าไม้ มีที่ราบระหว่างภูเขา อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลเฉลี่ยประมาณ 437 เมตร อำเภอแม่สรวยได้รับอิทธิพลจากลมทะเลน้อยมาก เนื่องจากภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่าไม้ จึงทำให้อุณหภูมิและฤดูกาลแตกต่างกันมาก กลุ่มตัวอย่างทำนาปีละ 2 ครั้ง คือ การทำนาปี และนาปรัง เพราะมีแหล่งน้ำธรรมชาติแม่น้ำแม่สรวยไหลผ่าน การทำนาของกลุ่มตัวอย่างประชากร หมู่ 6 ตำบลเจดีย์หลวง อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย มีความคล้ายคลึงกันมาก ซึ่งการทำนามีกระบวนการสำคัญ ๆ ดังนี้

การเตรียมดิน ก่อนการทำนา 30 วันแรก จะมีการเตรียมดินอยู่ 2 ขั้นตอน

1. การไถตะ คือการไถพรวนดินเพื่อเกลี่ยหน้าดินครั้งแรก เป็นการกลบตอข้าว ซางข้าว เพื่อเพิ่มปริมาณปุ๋ยและพลิกหน้าดินให้ดินชั้นล่างได้ขึ้นมารับแดด เป็นการตากหน้าดินเพื่อทำลายวัชพืช โดยปล่อยให้ดินนามีโอกาสแห้งสนิท เป็นระยะเวลาประมาณ 1-2 สัปดาห์

ถ้าดินเปียกน้ำติดต่อกันโดยไม่มีโอกาสแห้ง จะเกิดการสะสมของสารพิษ เช่น แก๊สไข่เน่า เป็นต้น การไถตะ ส่วนมากไม่ค่อยได้ใช้สารเคมีในการเตรียมดิน แต่ใช้ยาฆ่าหญ้าเพื่อฆ่าหญ้าที่ขึ้นตามคันนา การไถตะใช้แรงงานคนส่วนใหญ่ เครื่องมือที่ใช้ จอบ เสียม และรถไถนาเดินตาม

2. ไถแปร หลังจากที่ได้ตากดินเอาไว้แล้ว การไถแปรจะช่วยพลิกดินที่กลบเอาไว้ขึ้นอีกครั้ง เพื่อทำลายวัชพืชที่ขึ้นใหม่ และเป็นการบดดินให้ละเอียดมีขนาดเล็กลง ปรับหน้าดินให้เสมอกัน ปล่อยน้ำเพื่อแช่น้ำทิ้งไว้อย่างน้อย 2 สัปดาห์ โดยรักษาน้ำให้ได้ระดับพอดีกับระดับดินในนา การขังน้ำทิ้งไว้เพื่อให้กระบวนการหมักและสลายตัวของหญ้าเน่าเปื่อยและจะปลดปล่อยธาตุอาหารที่จำเป็นออกมา ใช้สารเคมียาคุมดิน ใช้แรงงานคน ใช้รถไถนาเดินตามหรือควายกับคันไถ

วิธีการเพาะปลูก นำเมล็ดพันธุ์ข้าวใส่อย่าง แช่น้ำสะอาด 1 คืน นำมาวางบนพื้นที่ที่ไม่มี น้ำขัง เอากระสอบป่านชุบน้ำจนชุ่มมาหุ้มเมล็ดพันธุ์โดยรอบ รดน้ำทุกเช้าและเย็น เพื่อรักษาความชุ่มชื้น หุ้มเมล็ดพันธุ์ไว้ประมาณ 2 วัน และควรวางเมล็ดพันธุ์ไว้ที่ร่ม ขนาดของกองเมล็ดพันธุ์ต้องไม่โตมากเกินไป หรือบรรจุถุงขนาดใหญ่เกินไป เพราะถ้าอุณหภูมิสูงมากเกินไป เมล็ดพันธุ์ข้าวจะตาย แล้วนำเมล็ดพันธุ์ข้าวไปหว่านในแปลงเพาะกล้า ประมาณ 1 เดือน จึงถอนต้นกล้าไปปลูกในที่นาที่เตรียมไว้ วิธีการนี้เรียกว่า ปักดำนา ค่าจ้างเหมาปลูกข้าว ตกไร่ละ 800-900 บาทต่อไร่ โดยการอาศัยแรงงานภายในชุมชน เมื่อปลูกแล้วประมาณ 20 วัน ก็เตรียมใส่ปุ๋ยเคมีแอมโมเนียมฟอสเฟตสูตร 16-20-0 อัตราประมาณ 25-40 กิโลกรัมต่อไร่ แล้วพ่นยาฆ่าหอยเชอริ (หอยเชอริ มีลักษณะคล้ายหอยโข่ง มีเปลือกสีเหลืองปนน้ำตาล หรือสีเขียวเข้มปนดำ วางไข่ได้ตลอดทั้งปี ครั้งละ 400-3,000 ฟอง ตามต้นพืชใกล้แหล่งแม่น้ำ ไซ้เป็นฟองเล็ก ๆ สีชมพูและฟักเป็นตัวภายใน 7-12 วัน เริ่มกัดกินต้นกล้าข้าวจนถึงระยะแตกกอ อีกประมาณ 45-50 วัน ใส่ยาฆ่าหอยเชอริครั้งที่ 2 แล้วใส่ปุ๋ยอีกประมาณ 3-4 ครั้งต่อการปลูกข้าว 1 ฤดูกาล ใช้แรงงานคน อุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ ถึงใส่ปุ๋ยและเครื่องพ่นยาสะพายหลัง

การดูแลรักษา การปราบวัชพืชในแปลงนาข้าวของกลุ่มประชากรภาคเกษตรที่ทำนา หมู่ 6 ตำบลเจดีย์หลวง อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ใช้แรงงานคนถอนหญ้า ใช้กรรไกรตัดหญ้า มีด และจอบ บางส่วนใช้สารเคมีฆ่าวัชพืช ยาคุมหญ้าตามท้องตลาด เช่น ทัชแบน ไตรโปรเฟท ฉีดพ่น และดูแลระดับน้ำในนาให้คงที่เพื่อป้องกันวัชพืชงอก ส่วนการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ใช้สารเคมีปราบแมลงชนิดน้ำและชนิดผงที่มีอยู่ตามท้องตลาด เช่น โปรเทก เพนนิโทรไทออน ไคโตซาน เป็นต้น ฆ่าหอยเชอริ ปูนา ปูแดง โดยใช้เครื่องพ่นยาแบบโยก หากมีพื้นที่ทำนามาก ใช้เครื่องพ่นขนาดใหญ่ การเร่งผลผลิต เมื่อปลูกข้าวได้ประมาณ

1 เดือน ใส่ปุ๋ยเคมี 46-0-0 เพื่อบำรุงต้น และข้าวตั้งท้องใส่ปุ๋ยเคมี 15-15-15 เพื่อเพิ่มผลผลิต และฉีดพ่นฮอร์โมน 1-2 ครั้ง ใช้แรงงานคนหว่านและฉีดพ่นยา เครื่องมือที่ใช้ กระจบอง น้ำใส่ปุ๋ยและเครื่องพ่นยาฮอร์โมนสะพายหลัง

การเก็บเกี่ยวผลผลิต เมื่อได้ผลผลิตข้าวประมาณ 4-5 เดือน จะใช้แรงงานคนเกี่ยวประมาณ 5-6 คนต่อ 1 ไร่ต่อวัน แล้วนำไปตากแห้งไว้ประมาณ 3-4 วัน มีดข้าวที่แห้งโดยใช้เชือกตอกมัดเป็นฟ่อน นำข้าวมาตีเพื่อแยกเมล็ดฟางโดยใช้ไม้หนีบหัวฟาดลงในผ้าที่ปูอยู่ในนาซึ่งใช้แรงงานคน ถ้าเป็นฤดูปลูกข้าวนาปรังจะใช้รถเกี่ยวข้าวและรถโม้เพื่อไม่ข้าวทันที

การขนย้ายเมล็ดพันธุ์ข้าว เป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการผลิต เมื่อทำการคัดแยกเมล็ดข้าวแล้ว ต้องเก็บข้าวใส่กระสอบหรือชะลอมกิโลกรัมละ 50 สตางค์หรือ 1 บาทให้แก่ผู้รับจ้างขนย้ายข้าวขึ้นรถอีแต่นหรือรถกระบะไปยังฉางหรือจุดรับซื้อข้าวหรือโรงสี

ส่วนที่ 3 ความรู้ของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ความรู้เกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

จากการทดสอบวัดความรู้ระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร ส่วนใหญ่พบว่า ร้อยละ 90.9 ตอบโจทย์ข้อที่ 2 เรื่องระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) เป็นของหน่วยงานใดถูกต้องมากที่สุด ร้อยละ 86.4 ตอบโจทย์ข้อที่ 9 เรื่องหลักการเก็บเกี่ยวผลผลิตของระบบ GAP ถูกต้อง ร้อยละ 75.8 ตอบโจทย์ข้อที่ 6 เรื่องการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องมีการบันทึกเกี่ยวกับสิ่งใดถูกต้อง ร้อยละ 72.7 ตอบโจทย์ข้อที่ 10 หลังการเก็บเกี่ยวของระบบ GAP ต้องปฏิบัติถูกต้อง (ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11
 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

คำถามความรู้	จำนวนผู้ตอบถูก	ร้อยละ	จำนวนผู้ตอบผิด	ร้อยละ
การบริการระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) เป็นหน้าที่ของกรมวิชาการเกษตร	60	90.9	6	9.1
หลักการเก็บเกี่ยวผลผลิตตามระบบ GAP	57	86.4	9	13.6
สิ่งที่ต้องบันทึกในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	50	75.8	16	24.2
การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวตามระบบ GAP	48	72.7	18	27.3
ความหมายของ GAP	40	60.6	26	39.4
คำแนะนำที่ควรปฏิบัติตาม หากมีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตข้าว	34	51.5	32	48.5
วิธีการปฏิบัติ กรณีพบข้าวถูกทำลายด้วยศัตรูพืช	31	47.0	35	53.0
ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้วต้องไม่มีสิ่งใดติดอยู่และการปฏิบัติหากพบว่ามีสิ่งเจือปน	31	47.0	35	53.0
ข้อห้ามในการใช้วัตถุอันตรายของสารเคมี	29	43.9	37	56.1
วิธีปฏิบัติในการใช้สารเคมี	24	36.4	42	63.6

คะแนนรวมความรู้เกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน ชาวนาส่วนใหญ่ร้อยละ 51.5 มีค่าคะแนนอยู่ระดับ 4-6 คะแนน มีคะแนนความรู้ปานกลาง ร้อยละ 36.4 มีค่าคะแนนอยู่ระดับคะแนน 7-10 คะแนน มีคะแนนความรู้มาก และร้อยละ 12.1 มีค่าคะแนนอยู่ระดับคะแนน 1-3 คะแนน มีคะแนนความรู้น้อย ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง 66 คน มีค่าเฉลี่ย 6.09 คะแนน เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการผลิตของระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อยู่ระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12
คะแนนรวมความรู้เกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

ระดับคะแนน	จำนวน	ร้อยละ
1-3 คะแนน (มีความรู้น้อย)	8	12.1
4-6 คะแนน (มีความรู้ปานกลาง)	34	51.5
7-10 คะแนน (มีความรู้มาก)	24	36.4
รวม	66	100.0

ค่า $\bar{x}$ = 6.10 (ปานกลาง)

ค่าสูงสุด = 10

ค่าต่ำสุด = 2

ส่วนที่ 4 ความสนใจของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการ เกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 95.5 มีความสนใจเรื่องสถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี จำนวน 61 คน ส่วนร้อยละ 92.4 มีความสนใจเรื่องการป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตรายและสัตว์พาหะนำโรคหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน 59 คน ร้อยละ 89.4 มีสนใจในการสำรวจและป้องกันกำจัดเมื่อสำรวจพบความเสียหายของผลผลิต และจำนวน 58 คน ร้อยละ 87.9 มีความสนใจเรื่องการปฏิบัติตามกระบวนการผลิตของระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13
ความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

ประเด็นความสนใจในการผลิตตามระบบ GAP	จำนวนผู้สนใจ	ร้อยละ	จำนวนผู้ไม่สนใจ	ร้อยละ
สถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี	63	95.5	3	4.5
การป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตรายและสัตว์พาหะนำโรคหลังการเก็บเกี่ยว	61	92.4	5	7.6
การสำรวจและป้องกันกำจัดเมื่อสำรวจพบความเสียหายของผลผลิต	59	89.4	7	10.6
กระบวนการผลิตของระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	58	87.9	8	12.1
การใช้สารเคมีของกระบวนการผลิตตามคำแนะนำหรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	56	84.8	10	15.2
อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุและวิธีการเก็บเกี่ยวต้องสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผลผลิตและปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค	56	84.8	10	15.2
การปลูกข้าวและปฏิบัติตามทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	54	81.8	12	18.2

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ความสนใจตามระบบ GAP	จำนวน ผู้สนใจ	ร้อยละ	จำนวน ผู้ไม่สนใจ	ร้อยละ
ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุ อันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้	52	78.8	14	21.2
การบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิต คุณภาพที่ดี	52	78.8	14	21.2
การบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกัน กำจัดศัตรูพืช	51	77.3	15	22.7
ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ ในผลผลิต	49	74.2	17	25.8
การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัตถุอันตราย ทางการเกษตร	46	69.7	20	30.3
การคัดแยกผลผลิต หากมีการพบศัตรูพืชติดอยู่	46	69.7	20	30.3
การใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมี ที่ประเทศผู้ค้าอนุญาตให้ใช้	42	63.6	24	36.4

ส่วนที่ 5 การปฏิบัติ ผลได้ผลเสีย ข้อเสนอแนะของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และความคิดเห็นอื่นๆ

การปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 62 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.9 ก่อนใช้สารเคมีอ่านฉลาก ก่อนการใช้สารเคมี และในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมีสวมเครื่องป้องกันตัวเอง จำนวน 60 คน ร้อยละ 90.9 ปฏิบัติใช้สารเคมีที่เหมาะสมกับชนิดพืชและศัตรูพืช สถานที่เก็บสารเคมีมีหลังคา กันแดด กันฝน และหลังการฉีดพ่นสารเคมีทำความสะอาดร่างกาย จำนวน 59 คน ร้อยละ 89.4 ปฏิบัติหลังการฉีดพ่นสารเคมีทำความสะอาดอุปกรณ์พ่นสารเคมีทุกครั้งหลังการใช้ และจำนวน

58 คน ร้อยละ 87.9 ปฏิบัติเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยคำนึงถึงความสุกแก่ของผลผลิต (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14
การปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

การปฏิบัติตามระบบ GAP	จำนวน ผู้ปฏิบัติ	ร้อยละ	จำนวน ผู้ไม่ปฏิบัติ	ร้อยละ
สวมเครื่องป้องกันตัวเองในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมี	62	93.9	4	6.1
อ่านฉลากก่อนการใช้สารเคมี	62	93.9	4	6.1
ใช้สารเคมีที่เหมาะสมกับชนิดพืชและศัตรูพืช	60	90.9	6	9.1
สถานที่เก็บสารเคมีมีหลังคา กันแดด กันฝน	60	90.9	6	9.1
ทำความสะอาดร่างกายหลังการฉีดพ่นสารเคมี	60	90.9	6	9.1
ทำความสะอาดอุปกรณ์พ่นสารเคมีทุกครั้งหลังการใช้	59	89.4	7	10.6
เก็บเกี่ยวผลผลิตโดยคำนึงถึงความสุกแก่ของผลผลิต	58	87.9	8	12.1
ใช้สารเคมีที่ได้ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายในการกำจัดศัตรูพืช (สารเคมีต้องมีเลขทะเบียนวัตถุอันตรายบนฉลาก)	56	84.8	10	15.2
พบการระบาดของการทำลายของแมลงศัตรูที่สำคัญของต้นข้าวในแปลงและทำการตัดแยก	54	81.8	12	18.2

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

การปฏิบัติตามระบบ GAP	จำนวน ผู้ปฏิบัติ	ร้อยละ	จำนวน ผู้ไม่ปฏิบัติ	ร้อยละ
ใช้อุปกรณ์หรือภาชนะที่สะอาดบรรจุ ผลิตผลหลังจากเก็บเกี่ยว	54	81.8	12	18.2
เก็บเกี่ยวผลผลิตโดยคำนึงถึง สภาพแวดล้อมที่อาจทำให้ผลผลิต สูญเสียคุณภาพ	52	78.8	14	21.2
พบการระบาดของโรคพืชที่สำคัญของ ต้นข้าวในแปลงและทำการตัดแยก	45	68.2	21	31.8
ปฏิบัติการค้าแยกผลผลิตแล้ว ไม่พบ แมลงศัตรูและโรคติดอยู่	43	65.2	23	34.8
มีการบันทึกการเจริญเติบโตของต้น ข้าวที่เป็นจุดวิกฤตหรือมีปัญหาที่ต้อง ควบคุม	38	57.6	28	42.4
จดบันทึกข้อมูลโรคและแมลงศัตรูพืชที่ พบในแปลงปลูก	36	54.5	30	45.5
จดบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมีในแปลง ปลูกในระบบบันทึก	35	53.0	31	47.0
บันทึกการตรวจและป้องกันกำจัดโรค และแมลงศัตรูพืชในแต่ละช่วงการ เจริญเติบโตที่เป็นจุดวิกฤตที่ต้อง ควบคุม	33	50.0	33	50.0

ส่วนคำถามปลายเปิดที่ให้กลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงความคิดเห็นผลดีและผลเสีย หากมีความรู้ความสนใจ และมีแนวคิดที่จะปฏิบัติต่อการผลิตของระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กลุ่มตัวอย่างเสนอไว้ดังนี้

ผลดีของระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP)

ด้านผู้ผลิต ผู้บริโภค ผลผลิต สภาพแวดล้อม

1. ร่างกายปลอดภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายปนเปื้อน ไม่มีสารพิษตกค้างในร่างกายมากเกินไป (42 คน)
2. ผู้บริโภค ได้บริโภคข้าวที่มีคุณภาพ ได้รับอันตรายจากสารเคมีน้อย สุขภาพแข็งแรง และปลอดภัยจากสิ่งแปลกปลอมในเมล็ดข้าว (32 คน)
3. ข้าวที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน จะมีราคาสูงและความต้องการของตลาด และของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ (28 คน)
4. ต้นข้าวออกงามดี เมล็ดพันธุ์ข้าวมีคุณภาพ ข้าวมีเม็ดโต มีน้ำหนักที่มากกว่า และปริมาณข้าวที่เพิ่มขึ้น (25 คน)
5. สภาพแวดล้อมดีขึ้น มลพิษ สารพิษตกค้างน้อยลง แม่น้ำไม่เน่าเสีย ทำให้สัตว์น้ำอื่น ๆ มีชีวิตอยู่รอดได้ และสามารถนำมาบริโภคได้ ระบบนิเวศมีความสมดุลกัน (20 คน)
6. ทำให้สภาพดินของพื้นที่เพาะปลูก อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแร่ธาตุและวิตามินของดิน และให้สภาพดินปรับตัวได้ดีต่อการเพาะปลูก คุณภาพของดินเสื่อมน้อยลง (10 คน)
7. สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ตกค้างในดิน และโลหะหนักมีปริมาณที่น้อยลง (6 คน)
8. การลดใช้สารเคมีในปริมาณที่เหมาะสมกับการปลูกข้าว สามารถควบคุมวัฏจักรของต้นข้าวได้ดี (5 คน)

ผลเสียของระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP)

ด้านผู้ผลิต สภาพแวดล้อม ผลผลิต

1. ร่างกายเกิดความกังวลและเครียดมากเกินไป เพราะต้องใช้ตามกฎหมายที่กำหนด (18 คน)
2. หากทำไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการอาจทำให้ร่างกายได้รับสารพิษ (5 คน)

3. สารเคมีบางชนิดอาจจะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม วัฏจักรของวงจรชีวิตพืช และสัตว์เสียหาย เพราะสภาพของพื้นที่แตกต่างกัน (3 คน)

4. ต้องหาพันธุ์ข้าวที่ดี ถึงจะได้ข้าวที่มีคุณภาพเหมาะสมกับดิน (2 คน)

ปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

1. ขาดการสนับสนุน ขาดการติดตามจากหน่วยงานราชการ (38 คน)

2. ขั้นตอนการปฏิบัติมีความยุ่งยาก ซับซ้อนมากเกินไป (35 คน)

3. ขาดความรู้และความเข้าใจกระบวนการทำอย่างถูกวิธี (28 คน)

4. ค่าใช้จ่ายสูง (27 คน)

5. สภาพน้ำและอากาศไม่เอื้ออำนวย (12 คน)

6. ปัญหาเรื่องการลงทุน และระบบการจัดการทำนาไม่ต่อเนื่อง (11 คน)

7. กรณีที่สารเคมีที่ต้องใช้ (GAP) ไม่มีจำหน่าย ต้องใช้ยี่ห้ออื่นแทนทำให้ได้ปริมาณข้าวไม่เป็นไปตามกำหนด (9 คน)

8. ขาดแคลนเครื่องมือ อุปกรณ์ เพราะยุ่งยากและเสียเวลา (8 คน)

ความต้องการของเกษตรกร

1. มีเจ้าหน้าที่แนะนำความรู้เรื่อง GAP และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้แก่ประชาชน (32 คน)

2. มีการรักษาอาชีพทำนาและนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนา (23 คน)

3. มีเจ้าหน้าที่แนะนำ ขั้นตอนของกระบวนการผลิตข้าว (12 คน)

4. มีอุปกรณ์ในการฉีดพ่นยาฆ่าแมลงที่ไม่มีผลกระทบต่อสุขภาพ (11 คน)

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนให้ชาวนานำระบบ GAP มาประยุกต์ใช้กับเกษตรกรให้เหมาะสม (5 คน)

6. มีการพัฒนาความรู้ในการทำปุ๋ยหมักและยาฆ่าแมลงปลอดสารพิษ (5 คน)

ส่วนที่ 6 เปรียบเทียบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้ระบบ GAP

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้ต่อการผลิตของระบบ GAP พบว่า โดยภาพรวมความรู้ของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกือบทุกด้านแตกต่างกัน ยกเว้นพื้นที่

เพาะปลูกที่มีความไม่แตกต่าง 0.02 พื้นที่เพาะปลูกมากกว่า 5 ไร่ มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มากกว่าพื้นที่เพาะปลูกน้อยกว่า 5 ไร่ (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความรู้ตามระบบ GAP

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน N = 66	คะแนนความรู้ — X	ระดับคะแนน	ค่าความแตกต่าง
<u>เพศ</u>				
ชาย	45	5.82	ปานกลาง	0.84
หญิง	21	6.66	ปานกลาง	แตกต่าง
<u>อายุ</u>				
มากกว่า 40 ปี	37	5.27	ปานกลาง	1.86
น้อยกว่า 40 ปี	29	7.13	มาก	แตกต่าง
<u>สถานภาพสมรส</u>				
สมรส	53	5.83	ปานกลาง	1.32
โสด	13	7.15	มาก	แตกต่าง
<u>ระดับการศึกษา</u>				
น้อยกว่าปริญญาตรี	57	5.92	ปานกลาง	1.19
ปริญญาตรี	9	7.11	มาก	แตกต่าง
<u>รายได้</u>				
น้อยกว่า 20,000	24	5.62	ปานกลาง	0.73
มากกว่า 20,000	42	6.35	ปานกลาง	แตกต่าง
<u>ประสบการณ์ในอาชีพ</u>				
น้อยกว่า 10 ปี	26	6.50	ปานกลาง	0.68
สูงกว่า 10 ปี	40	5.82	ปานกลาง	แตกต่าง

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน N = 66	คะแนนความรู้ — X	ระดับ คะแนน	ค่าความ แตกต่าง
<u>พื้นที่เพาะปลูก</u>				
น้อยกว่า 5 ไร่	36	6.08	ปานกลาง	0.02
มากกว่า 5 ไร่	30	6.10	ปานกลาง	ไม่แตกต่าง

ส่วนที่ 7 เปรียบเทียบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสนใจของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เพศกับความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศกับความสนใจการผลิตตามระบบ

GAP พบว่า ความสนใจของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความแตกต่างร้อยละ 5.0 ขึ้นไป โดยเพศชายมีความสนใจการใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้ สนใจการบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันกำจัดศัตรูพืช สนใจการบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพที่ดี ที่มีความแตกต่างเท่ากับ 9.6, 8.6 และ 10.8 ตามลำดับ และเพศหญิงมีความสนใจการผลิตตามระบบ GAP ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ สนใจการสำรวจและป้องกันกำจัดเมื่อสำรวจพบความเสียหายของผลผลิต สนใจการคัดแยกผลิตผลหากมีการพบศัตรูพืชติดอยู่ สนใจอุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผลผลิตและปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค สนใจสถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี สนใจการป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตรายและสัตว์พาหะนำโรคหลังการเก็บเกี่ยว สนใจกระบวนการผลิตของระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีความแตกต่างเท่ากับ 10.1, 8.5, 9.5, 15.2, 6.7, 11.1 และ 10.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16

ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

การผลิตตามระบบ GAP	ชาย N = 45		หญิง N = 21		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
การปลูกข้าวและปฏิบัติตาม ทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	37 (82.2)	8 (17.8)	17 (81.0)	4 (19.0)	1.2 ไม่แตกต่าง
การใช้สารเคมีของกระบวนการ ผลิตตามคำแนะนำหรือตาม ฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรม วิชาการเกษตร กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	38 (84.4)	7 (15.6)	18 (85.7)	3 (14.3)	1.3 ไม่แตกต่าง
การใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับ รายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้า อนุญาตให้ใช้	30 (66.7)	15 (33.3)	12 (57.1)	9 (42.9)	9.6 แตกต่าง
ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุใน ทะเบียนวัตถุอันตรายทาง การเกษตรที่ห้ามใช้	34 (75.6)	11 (24.4)	18 (85.7)	3 (14.3)	10.1 แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร	31 (68.9)	14 (31.1)	15 (71.4)	6 (28.6)	2.5 ไม่แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลการสำรวจและ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช	36 (80.0)	9 (20.0)	15 (71.4)	6 (28.6)	8.6 แตกต่าง

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

การผลิตตามระบบ GAP	ชาย N = 45		หญิง N = 21		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
การบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพที่ดี	37 (82.2)	8 (17.8)	15 (71.4)	6 (28.6)	10.8 แตกต่าง
การสำรวจและป้องกันกำจัดเมื่อสำรวจพบความเสียหายของผลผลิต	39 (86.7)	6 (13.3)	20 (95.2)	1 (4.8)	8.5 แตกต่าง
ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ในผลผลิต	33 (73.3)	12 (26.7)	16 (76.2)	5 (23.8)	2.9 ไม่แตกต่าง
การคัดแยกผลิตผล หากมีการพบศัตรูพืชติดอยู่	30 (66.7)	15 (33.3)	16 (76.2)	5 (23.8)	9.5 แตกต่าง
อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผลผลิตและปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค	36 (80.0)	9 (20.0)	20 (95.2)	1 (4.8)	15.2 แตกต่าง
สถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี	42 (93.3)	3 (6.7)	21 (100.0)	0 (0.0)	6.7 แตกต่าง
การป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตรายและสัตว์พาหะนำโรคหลังการเก็บเกี่ยว	40 (88.9)	5 (11.1)	21 (100.0)	0 (0.0)	11.1 แตกต่าง

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

การผลิตตามระบบ GAP	ชาย N = 45		หญิง N = 21		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
กระบวนการผลิตของระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	38 (84.4)	7 (15.6)	20 (95.2)	1 (4.8)	10.8 แตกต่าง

อายุกับความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุกับความสนใจการผลิตตามระบบ GAP พบว่า ความสนใจของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความแตกต่างร้อยละ 5.0 ขึ้นไป โดยอายุน้อยกว่า 40 ปี สนใจการปลูกข้าวและปฏิบัติตามทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สนใจการใช้สารเคมีของกระบวนการผลิตตามคำแนะนำหรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สนใจไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ สนใจการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร สนใจการบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันกำจัดศัตรูพืช สนใจการบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพที่ดี สนใจผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ในผลผลิต ที่มีความแตกต่างเท่ากับ 14.0, 14.8, 13.2, 17.2, 22.1, 19.5 และ 9.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.17)

ตารางที่ 4.17

ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

การผลิตตามระบบ GAP	น้อยกว่า 40 ปี N = 29		มากกว่า 40 ปี N = 37		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
การปลูกข้าวและปฏิบัติตาม ทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	26 (89.7)	3 (10.3)	28 (75.7)	9 (24.3)	14.0 แตกต่าง
การใช้สารเคมีของกระบวนการ ผลิตตามคำแนะนำหรือตามฉลาก ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการ เกษตร กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์	27 (93.1)	2 (6.9)	29 (78.3)	8 (21.6)	14.8 แตกต่าง
การใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับ รายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้า อนุญาตให้ใช้	18 (62.0)	11 (37.9)	24 (64.9)	13 (35.1)	2.9 ไม่แตกต่าง
ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุใน ทะเบียนวัตถุอันตรายทาง การเกษตรที่ห้ามใช้	25 (86.2)	4 (13.8)	27 (73.0)	10 (27.0)	13.2 แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ วัตถุอันตรายทางการเกษตร	23 (79.3)	6 (20.7)	23 (62.1)	14 (37.8)	17.2 แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลการสำรวจและ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช	26 (89.7)	3 (10.3)	25 (67.6)	12 (32.4)	22.1 แตกต่าง

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

การผลิตตามระบบ GAP	น้อยกว่า 40 ปี N = 29		มากกว่า 40 ปี N = 37		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
การบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ ได้ผลิตผลคุณภาพที่ดี	26 (89.7)	3 (10.3)	26 (70.2)	11 (30.0)	19.5 แตกต่าง
การสำรวจและป้องกันกำจัดเมื่อ สำรวจพบความเสียหายของ ผลผลิต	26 (89.7)	3 (10.3)	33 (89.1)	4 (10.8)	0.6 ไม่แตกต่าง
ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มี ศัตรูพืชติดอยู่ในผลผลิต	23 (79.3)	6 (20.7)	26 (70.3)	11 (29.7)	9.0 แตกต่าง
การตัดแยกผลิตผล หากมีการพบ ศัตรูพืชติดอยู่	20 (69.0)	9 (31.0)	26 (70.3)	11 (29.7)	1.3 ไม่แตกต่าง
อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตราย ต่อคุณภาพของผลผลิตและ ปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความ ปลอดภัยในการบริโภค	25 (86.2)	4 (13.8)	31 (83.8)	6 (16.2)	2.4 ไม่แตกต่าง
สถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการ เก็บเกี่ยว ต้องสะอาด มีอากาศ ถ่ายเทได้ดี	28 (96.6)	1 (3.4)	35 (94.6)	2 (5.4)	2.0 ไม่แตกต่าง
การป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุ แปลกปลอม วัตถุอันตรายและ สัตว์พาหะนำโรคหลังการเก็บเกี่ยว	26 (89.7)	3 (10.3)	35 (94.6)	2 (5.4)	4.9 ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

การผลิตตามระบบ GAP	น้อยกว่า 40 ปี N = 29		มากกว่า 40 ปี N = 37		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ	ไม่สนใจ	สนใจ	ไม่สนใจ	
	N (ร้อยละ)	N (ร้อยละ)	N (ร้อยละ)	N (ร้อยละ)	
กระบวนการผลิตของระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	26 (89.7)	3 (10.3)	32 (86.5)	5 (13.5)	3.2 ไม่แตกต่าง

สถานภาพสมรสกับความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสถานภาพสมรสกับความสนใจการผลิตตามระบบ GAP พบว่า ความสนใจของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความแตกต่างร้อยละ 5.0 ขึ้นไป โดยสถานภาพโสด สนใจการใช้สารเคมีขอกระบวนการผลิตตามคำแนะนำหรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ในผลผลิต อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยวต้องสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผลผลิตและปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค สถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี กระบวนการผลิตของระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีความแตกต่างเท่ากับ 9.3, 7.2, 12.9, 9.3, 5.7 และ 5.5 ตามลำดับ และสถานภาพสมรส สนใจการใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้ การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันกำจัดศัตรูพืช การคัดแยกผลิตผล หากมีการพบศัตรูพืชติดอยู่ที่มีความแตกต่างเท่ากับ 12.2, 10.2, 10.0 และ 10.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับความสนใจ

เกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

การผลิตตามระบบ GAP	โสด N = 13		สมรส N = 53		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
การปลูกข้าวและปฏิบัติตาม ทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	11 (84.6)	2 (15.4)	43 (81.1)	10 (18.9)	3.5 ไม่แตกต่าง
การใช้สารเคมีของกระบวนการ ผลิตตามคำแนะนำหรือตามฉลาก ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการ เกษตร กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์	12 (92.3)	1 (7.7)	44 (83.0)	9 (17.0)	9.3 แตกต่าง
การใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับ รายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้า อนุญาตให้ใช้	7 (53.8)	6 (46.2)	35 (66.0)	18 (34.0)	12.2 แตกต่าง
ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุใน ทะเบียนวัตถุอันตรายทาง การเกษตรที่ห้ามใช้	11 (84.6)	2 (15.4)	41 (77.4)	12 (22.6)	7.2 แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ วัตถุอันตรายทางการเกษตร	8 (61.5)	5 (38.5)	38 (71.7)	15 (28.3)	10.2 แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลการสำรวจและ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช	9 (69.2)	4 (30.8)	42 (79.2)	11 (20.8)	10.0 แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ ได้ผลิตผลคุณภาพที่ดี	10 (77.0)	3 (23.0)	42 (79.2)	11 (20.8)	2.2 ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

การผลิตตามระบบ GAP	โสด N = 13		สมรส N = 53		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
การสำรวจและป้องกันกำจัดเมื่อ สำรวจพบความเสียหายของ ผลผลิต	12 (92.3)	1 (7.7)	47 (88.7)	6 (11.3)	3.6 ไม่แตกต่าง
ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มี ศัตรูพืชติดอยู่ในผลผลิต	11 (84.6)	2 (15.4)	38 (71.7)	15 (28.3)	12.9 แตกต่าง
การตัดแยกผลผลิต หากมีการพบ ศัตรูพืชติดอยู่	8 (61.5)	5 (38.5)	38 (71.7)	15 (28.3)	10.2 แตกต่าง
อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตราย ต่อคุณภาพของผลผลิตและ ปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความ ปลอดภัยในการบริโภค	12 (92.3)	1 (7.7)	44 (83.0)	9 (17.0)	9.3 แตกต่าง
สถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการ เก็บเกี่ยว ต้องสะอาด มีอากาศ ถ่ายเทได้ดี	13 (100.0)	0 (0.0)	50 (94.3)	3 (5.7)	5.7 แตกต่าง
การป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุ แปลกปลอม วัตถุอันตรายและ สัตว์พาหะนำโรคหลังการเก็บเกี่ยว	12 (92.3)	1 (7.7)	49 (92.5)	4 (7.5)	0.2 ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

การผลิตตามระบบ GAP	โสด N = 13		สมรส N = 53		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
กระบวนการผลิตของระบบการ จัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวง เกษตรและสหกรณ์	12 (92.3)	1 (7.7)	46 (86.8)	7 (13.2)	5.5 แตกต่าง

ระดับการศึกษากับความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษากับความสนใจการผลิตตามระบบ GAP พบว่า ความสนใจของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความแตกต่างร้อยละ 5.0 ขึ้นไป โดยระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี สนใจการปลูกข้าวและปฏิบัติตามทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การใช้สารเคมีของกระบวนการผลิตตามคำแนะนำหรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไม่ใช่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันกำจัดศัตรูพืช การบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพที่ดี การสำรวจและป้องกันกำจัดเมื่อสำรวจพบความเสียหายของผลผลิต ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ในผลผลิต การคัดแยกผลิตผล หากมีการพบศัตรูพืชติดอยู่ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยวต้องสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผลผลิตและปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค สถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี กระบวนการผลิตของระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีค่าความแตกต่างเท่ากับ 8.2, 17.5, 24.6, 9.4, 13.5, 11.7, 12.3, 16.9, 9.4, 17.5 และ 14.0 ตามลำดับ ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19
ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความสนใจ
เกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

การผลิตตามระบบ GAP	น้อยกว่าปริญญาตรี N = 57		สูงกว่าปริญญาตรี N = 9		ความแตกต่าง ของความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
การปลูกข้าวและปฏิบัติตาม ทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	46 (80.7)	11 (19.3)	8 (88.9)	1 (11.1)	8.2 แตกต่าง
การใช้สารเคมีของกระบวนการ ผลิตตามคำแนะนำหรือตาม ฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรม วิชาการเกษตร กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	47 (82.5)	10 (17.5)	9 (100.0)	0 (0.0)	17.5 แตกต่าง
การใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับ รายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้า อนุญาตให้ใช้	36 (63.2)	21 (36.8)	6 (66.7)	3 (33.3)	3.5 ไม่แตกต่าง
ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุใน ทะเบียนวัตถุอันตรายทาง การเกษตรที่ห้ามใช้	43 (75.4)	14 (24.6)	9 (100.0)	0 (0.0)	24.6 แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องการใช้ วัตถุอันตรายทางการเกษตร	39 (68.4)	18 (31.6)	7 (77.8)	2 (22.2)	9.4 แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลการสำรวจและ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช	43 (75.4)	14 (24.6)	8 (88.9)	1 (11.1)	13.5 แตกต่าง

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

การผลิตตามระบบ GAP	น้อยกว่าปริมาณมาตรฐาน N = 57		สูงกว่าปริมาณมาตรฐาน N = 9		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
การบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ ได้ผลิตผลคุณภาพที่ดี	44 (77.2)	13 (22.8)	8 (88.9)	1 (11.1)	11.7 แตกต่าง
การสำรวจและป้องกันกำจัดเมื่อ สำรวจพบความเสียหายของ ผลผลิต	50 (87.7)	7 (12.3)	9 (100.0)	0 (0.0)	12.3 แตกต่าง
ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มี ศัตรูพืชติดอยู่ในผลผลิต	41 (72.0)	16 (28.0)	8 (88.9)	1 (11.1)	16.9 แตกต่าง
การคัดแยกผลิตผล หากมีการพบ ศัตรูพืชติดอยู่	39 (68.4)	18 (31.6)	7 (77.8)	2 (22.2)	9.4 แตกต่าง
อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตราย ต่อคุณภาพของผลผลิตและ ปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อ ความปลอดภัยในการบริโภค	47 (82.5)	10 (17.5)	9 (100.0)	0 (0.0)	17.5 แตกต่าง
สถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการ เก็บเกี่ยว ต้องสะอาด มีอากาศ ถ่ายเทได้ดี	54 (94.7)	3 (5.3)	9 (100.0)	0 (0.0)	5.3 แตกต่าง
การป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุ แปลกปลอม วัตถุอันตรายและ สัตว์พาหะนำโรคหลังการเก็บเกี่ยว	53 (93.0)	4 (7.0)	8 (88.9)	1 (11.1)	4.1 ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

การผลิตตามระบบ GAP	น้อยกว่าปริญญาตรี N = 57		สูงกว่าปริญญาตรี N = 9		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ	ไม่สนใจ	สนใจ	ไม่สนใจ	
	N (ร้อยละ)	N (ร้อยละ)	N (ร้อยละ)	N (ร้อยละ)	
กระบวนการผลิตของระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	49 (86.0)	8 (14.0)	9 (100.0)	0 (0.0)	14.0 แตกต่าง

รายได้กับความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้กับความสนใจตามระบบ GAP พบว่า ความสนใจของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความแตกต่างร้อยละ 5.0 ขึ้นไป โดยรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท สนใจการใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้ ไม่ใช่วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ การคัดแยกผลิตผล หากมีการพบศัตรูพืชติดอยู่ การป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตรายและสัตว์พาหะนำโรค หลังการเก็บเกี่ยว ที่มีค่าความแตกต่างเท่ากับ 17.9, 7.1, 8.3 และ 5.3 ตามลำดับ และรายได้สูงกว่า 20,000 บาท สนใจการใช้สารเคมีของกระบวนการผลิตตามคำแนะนำหรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ในผลผลิต สถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี ที่มีค่าความแตกต่างเท่ากับ 8.9, 11.9 และ 5.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20

ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับความสนใจการผลิตตามระบบ GAP

การผลิตตามระบบ GAP	ต่ำกว่า 20,000 บาท N = 24		สูงกว่า 20,000 บาท N = 42		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
การปลูกข้าวและปฏิบัติตาม ทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	19 (79.2)	5 (20.8)	35 (83.3)	7 (16.7)	4.1 ไม่แตกต่าง
การใช้สารเคมีของกระบวนการ ผลิตตามคำแนะนำหรือตามฉลาก ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการ เกษตร กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์	19 (79.2)	5 (20.8)	37 (88.1)	5 (11.9)	8.9 แตกต่าง
การใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับ รายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้า อนุญาตให้ใช้	18 (75.0)	6 (25.0)	24 (57.1)	18 (42.9)	17.9 แตกต่าง
ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุใน ทะเบียนวัตถุอันตรายทาง การเกษตรที่ห้ามใช้	20 (83.3)	4 (16.7)	32 (76.2)	10 (23.8)	7.1 แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ วัตถุอันตรายทางการเกษตร	17 (70.8)	7 (29.2)	29 (69.0)	13 (31.0)	1.8 ไม่แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลการสำรวจและ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช	19 (79.2)	5 (20.8)	32 (76.2)	10 (23.8)	3.0 ไม่แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ ได้ผลิตผลคุณภาพที่ดี	19 (79.2)	5 (20.8)	33 (78.6)	9 (21.4)	0.6 ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

การผลิตตามระบบ GAP	ต่ำกว่า 20,000 บาท N = 24		สูงกว่า 20,000 บาท N = 42		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N(ร้อยละ)	
การสำรวจและป้องกันกำจัดเมื่อ สำรวจพบความเสียหายของ ผลผลิต	22 (91.7)	2 (8.3)	37 (88.1)	5 (11.9)	3.6 ไม่แตกต่าง
ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มี ศัตรูพืชติดอยู่ในผลผลิต	16 (66.7)	8 (33.3)	33 (78.6)	9 (21.4)	11.9 แตกต่าง
การคัดแยกผลิตผล หากมีการพบ ศัตรูพืชติดอยู่	18 (75.0)	6 (25)	28 (66.7)	14 (33.3)	8.3 แตกต่าง
อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตราย ต่อคุณภาพของผลผลิตและ ปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อ ความปลอดภัยในการบริโภค	20 (83.3)	4 (16.7)	36 (85.7)	6 (14.3)	2.4 ไม่แตกต่าง
สถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการ เก็บเกี่ยว ต้องสะอาด มีอากาศ ถ่ายเทได้ดี	22 (91.7)	2 (8.3)	41 (97.6)	1 (2.4)	5.9 แตกต่าง
การป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุ แปลกปลอม วัตถุอันตรายและ สัตว์พาหะนำโรคหลังการเก็บเกี่ยว	23 (95.8)	1 (4.2)	38 (90.5)	4 (9.5)	5.3 แตกต่าง

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

การผลิตตามระบบ GAP	ต่ำกว่า 20,000 บาท N = 24		สูงกว่า 20,000 บาท N = 42		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค้ำร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
กระบวนการผลิตของระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	21 (87.5)	3 (12.5)	37 (88.1)	5 (11.9)	0.6 ไม่แตกต่าง

ประสบการณ์กับความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประสบการณ์กับความสนใจตามระบบ GAP พบว่า ความสนใจของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความแตกต่างร้อยละ 5.0 ขึ้นไป โดยประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี สนใจการบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ในผลผลิต กระบวนการผลิตของระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่มีค่าความแตกต่างเท่ากับ 12.1, 10.8 และ 7.3 ตามลำดับ และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี สนใจการคัดแยกผลผลิต หากมีการพบศัตรูพืชติดอยู่ การป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตรายและสัตว์พาหะนำโรคหลังการเก็บเกี่ยว ที่มีค่าความแตกต่างเท่ากับ 13.5 และ 6.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21
ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์กับความสนใจ
เกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

การผลิตตามระบบ GAP	น้อยกว่า 10 ปี N = 26		มากกว่า 10 ปี N = 40		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
การปลูกข้าวและปฏิบัติตาม ทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	22 (84.6)	4 (15.4)	32 (80.0)	8 (20.0)	4.6 ไม่แตกต่าง
การใช้สารเคมีของกระบวนการ ผลิตตามคำแนะนำหรือตามฉลาก ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการ เกษตร กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์	22 (84.6)	4 (15.4)	34 (85.0)	6 (15.0)	0.4 ไม่แตกต่าง
การใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับ รายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้า อนุญาตให้ใช้	16 (61.5)	10 (38.5)	26 (65.0)	14 (35.0)	3.5 ไม่แตกต่าง
ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุใน ทะเบียนวัตถุอันตรายทาง การเกษตรที่ห้ามใช้	21 (80.8)	5 (19.2)	31 (77.5)	9 (22.5)	3.3 ไม่แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ วัตถุอันตรายทางการเกษตร	18 (69.2)	8 (30.8)	28 (70.0)	12 (30.0)	0.8 ไม่แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลการสำรวจและ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช	22 (84.6)	4 (15.4)	29 (72.5)	11 (27.5)	12.1 แตกต่าง

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

การผลิตตามระบบ GAP	น้อยกว่า 10 ปี N = 26		มากกว่า 10 ปี N = 40		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
	การบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ ได้ผลิตผลคุณภาพที่ดี	21 (80.8)	5 (19.2)	31 (77.5)	
การสำรวจและป้องกันกำจัดเมื่อ สำรวจพบความเสียหายของ ผลผลิต	24 (92.3)	2 (7.7)	35 (87.5)	5 (12.5)	4.8 ไม่แตกต่าง
ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มี ศัตรูพืชติดอยู่ในผลผลิต	21 (80.8)	5 (19.2)	28 (70.0)	12 (30.0)	10.8 แตกต่าง
การคัดแยกผลิตผล หากมีการพบ ศัตรูพืชติดอยู่	16 (61.5)	10 (38.5)	30 (75.0)	10 (25.0)	13.5 แตกต่าง
อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตราย ต่อคุณภาพของผลผลิตและ ปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อ ความปลอดภัยในการบริโภค	22 (84.6)	4 (15.4)	34 (85.0)	6 (15.0)	0.4 ไม่แตกต่าง
สถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการ เก็บเกี่ยว ต้องสะอาด มีอากาศ ถ่ายเทได้ดี	25 (96.2)	1 (3.8)	38 (95.0)	2 (5.0)	1.2 ไม่แตกต่าง
การป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุ แปลกปลอม วัตถุอันตรายและ สัตว์พาหะนำโรคหลังการเก็บเกี่ยว	23 (88.5)	3 (11.5)	38 (95.0)	2 (5.0)	6.5 แตกต่าง

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

การผลิตตามระบบ GAP	น้อยกว่า 10 ปี N = 26		มากกว่า 10 ปี N = 40		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ	ไม่สนใจ	สนใจ	ไม่สนใจ	
	N (ร้อยละ)	N (ร้อยละ)	N (ร้อยละ)	N (ร้อยละ)	
กระบวนการผลิตของระบบการ จัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวง เกษตรและสหกรณ์	24 (92.3)	2 (7.7)	34 (85.0)	6 (15.0)	7.3 แตกต่าง

พื้นที่เพาะปลูกกับความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพื้นที่เพาะปลูกกับความสนใจตามระบบ GAP พบว่า ความสนใจของชาวนาตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความแตกต่างร้อยละ 5.0 ขึ้นไป โดยพื้นที่เพาะปลูกน้อยกว่า 5 ไร่ สนใจการใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้ การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การตัดแยกผลิตผล หากมีการพบศัตรูพืชติดอยู่ ที่มีค่าความแตกต่างเท่ากับ 12.7, 17.8 และ 11.7 ตามลำดับ และพื้นที่เพาะปลูกมากกว่า 5 ไร่ สนใจการปลูกข้าวและปฏิบัติตามทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การสำรวจและป้องกันกำจัดเมื่อสำรวจพบความเสียหายของผลผลิต อุปรกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยวต้องสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผลผลิตและปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค และสถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี ที่มีค่าความแตกต่างเท่ากับ 8.9, 7.2, 15.5 และ 8.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22
ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่เพาะปลูกกับความสนใจ
เกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

การผลิตตามระบบ GAP	น้อยกว่า 5 ไร่ N = 36		มากกว่า 5 ไร่ N = 30		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
การปลูกข้าวและปฏิบัติตาม ทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	28 (77.8)	8 (22.2)	26 (86.7)	4 (13.3)	8.9 แตกต่าง
การใช้สารเคมีของกระบวนการ ผลิตตามคำแนะนำหรือตามฉลาก ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการ เกษตร กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์	30 (83.3)	6 (16.7)	26 (86.7)	4 (13.3)	3.4 ไม่แตกต่าง
การใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับ รายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้า อนุญาตให้ใช้	25 (69.4)	11 (30.6)	17 (56.7)	13 (43.3)	12.7 แตกต่าง
ไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุใน ทะเบียนวัตถุอันตรายทาง การเกษตรที่ห้ามใช้	28 (77.8)	8 (22.2)	24 (80.0)	6 (20.0)	2.2 ไม่แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ วัตถุอันตรายทางการเกษตร	28 (77.8)	8 (22.2)	18 (60.0)	12 (40.0)	17.8 แตกต่าง
การบันทึกข้อมูลการสำรวจและ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช	28 (77.8)	8 (22.2)	23 (76.7)	7 (23.3)	1.1 ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

การผลิตตามระบบ GAP	น้อยกว่า 5 ไร่		มากกว่า 5 ไร่		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	N = 36		N = 30		
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
การบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพที่ดี	28 (77.8)	8 (22.2)	24 (80.0)	6 (20.0)	2.2 ไม่แตกต่าง
การสำรวจและป้องกันกำจัดเมื่อสำรวจพบความเสียหายของผลผลิต	31 (86.1)	5 (13.9)	28 (93.3)	2 (6.7)	7.2 แตกต่าง
ผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้ว ต้องไม่มีศัตรูพืชติดอยู่ในผลผลิต	26 (72.2)	10 (27.8)	23 (76.7)	7 (23.3)	4.5 ไม่แตกต่าง
การคัดแยกผลิตผล หากมีการพบศัตรูพืชติดอยู่	27 (75.0)	9 (25.0)	19 (63.3)	11 (36.7)	11.7 แตกต่าง
อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บเกี่ยว ภาชนะบรรจุ และวิธีการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพของผลผลิตและปนเปื้อนสิ่งอันตรายที่มีผลต่อความปลอดภัยในการบริโภค	28 (77.8)	8 (22.2)	28 (93.3)	2 (6.7)	15.5 แตกต่าง
สถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว ต้องสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี	33 (91.7)	3 (8.3)	30 (100.0)	3 (0.0)	8.3 แตกต่าง
การป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตรายและสัตว์พาหะนำโรคหลังการเก็บเกี่ยว	34 (94.4)	2 (5.6)	27 (90.0)	3 (10.0)	4.4 ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

การผลิตตามระบบ GAP	น้อยกว่า 5 ไร่ N = 36		มากกว่า 5 ไร่ N = 30		ความแตกต่าง ความสนใจ ของค่าร้อยละ
	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	สนใจ N (ร้อยละ)	ไม่สนใจ N (ร้อยละ)	
กระบวนการผลิตของระบบการ จัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทาง การเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวง เกษตรและสหกรณ์	31 (86.1)	5 (13.9)	27 (90.0)	3 (10.0)	3.9 ไม่แตกต่าง

การอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาเรื่อง “ความรู้และความสนใจของชาวนาเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ Good Agricultural Practice (GAP)” ผู้ศึกษาได้สรุปประเด็นสำคัญ ๆ นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกษตรกรมีความรู้มากที่สุด คือ (1) มีความรู้เกี่ยวกับระบบ GAP เป็นของหน่วยงานใด (2) มีความรู้ในหลักการเก็บเกี่ยวผลผลิตของระบบ GAP (3) การบันทึกเมื่อมีการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร (ตารางที่ 4.11) และเมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า เกษตรกรมีคะแนนความรู้ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 4.12) เนื่องจากปัจจุบันมีการรับรู้ข่าวสารที่มากขึ้น และใช้การประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกของหน่วยงานราชการ และความสามารถในการเข้าถึงเกษตรกรของหน่วยงานราชการมีมากขึ้น เห็นได้จาก การฝึกอบรมดูงานจากสำนักงานเกษตรอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรส่วนกลาง ที่มีตัวเลขรวมกันที่ร้อยละ 59.1 (ตารางที่ 4.10) สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมวิชาการ เกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2550, น. 1) ที่กำหนดปรัชญาการพัฒนาการเกษตรบนพื้นฐานของหลักการที่มีจุดมุ่งหมายยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทำให้เกษตรกรเข้าถึงการบริการของภาครัฐมากขึ้น ทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่รู้ถึงความหมายของระบบ GAP เมื่อพิจารณาความรู้ข้อที่มีน้อยที่สุด คือ (1) การใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับระบบ GAP (2) ข้อห้ามในการใช้วัตถุอันตราย ซึ่งความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมี เป็นความรู้ที่ค่อนข้างซับซ้อน ทำให้เกษตรกรยังมีความไม่เข้าใจในเรื่องสารเคมี และจากเอกสารที่เกี่ยวกับระบบ GAP ด้านกระบวนการที่เกี่ยวกับสารเคมียังไม่มีคำแนะนำในการสื่ออธิบาย อยากรต่อการทำความเข้าใจ และยังเป็นข้อความที่ดูไม่น่าสนใจ ทำให้เกษตรกรไม่มีการหาข้อมูลเพิ่มเติม เช่นเดียวกับแนวคิดของ Rogers (ชนีวรรณ ศรีวิเศษ, 2543, น. 31) ที่กล่าวถึงขั้นตอนการรับสิ่งใหม่ ๆ ว่า เมื่อผ่านขั้นตอนการทราบข่าวแล้ว ขั้นตอนของความสนใจรายละเอียด หากผู้รับสิ่งใหม่ ๆ สนใจในรายละเอียดของสิ่งนั้นก่อน จึงเข้าไปหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ต่อไป

2. ความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

เกษตรกรส่วนใหญ่มีความสนใจมากที่สุดในเรื่อง (1) เรื่องสถานที่เก็บรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว ต้องมีความสะอาด มีอากาศถ่ายเทได้ดี (2) สนใจเรื่องการป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม (3) สนใจด้านการสำรวจและป้องกันกำจัดเมื่อพบความเสียหายของผลผลิต เมื่อพิจารณาตามความสนใจพบว่า เกษตรกร สนใจเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตรมาก เนื่องจากผลผลิตที่ได้ต้องนำไปบริโภคในครัวเรือนและจำหน่าย หากผลิตผลได้รับการเก็บรักษาที่ไม่ดี มีสิ่งปนเปื้อน และได้รับความเสียหาย จะส่งผลให้เกษตรกรชาวนา รวมถึงผู้บริโภคได้รับผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพ และยังส่งผลต่อรายได้ที่จะได้รับของเกษตรกรชาวนา ดังนั้นเกษตรกรจึงมีความสนใจที่จะดูแลผลผลิตไม่ให้เกิดความเสียหาย ซึ่งแย้งกับแนวคิดของ พระยาอนุমানราชธน (อ้างถึงใน สุริยา สมุทรตูปดี และคณะ, 2538, น. 49) ที่กล่าวว่าชาวนาส่วนใหญ่ยังทำการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน แลกเปลี่ยน และค้าขายกันเล็กน้อย จึงเป็นสังคมในยุคการผลิตเพื่อยังชีพ แสดงให้เห็นว่าสมัยปัจจุบัน เป้าหมายการผลิตของชาวนาได้เปลี่ยนไปจากเดิม

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความสนใจตามระบบ GAP

3.1 อายุกับความสนใจด้านการบันทึกข้อมูลการสำรวจและป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ศัตรูพืช

เกษตรกรชาวนาที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี สนใจการปลูกข้าวและปฏิบัติตามทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สนใจการใช้สารเคมีของกระบวนการผลิตตามคำแนะนำหรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สนใจไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ มากกว่าเกษตรกรที่มีอายุมากกว่า 40 ปี เนื่องจากคนที่มีอายุน้อย มีความคิดจะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาขั้นตอนการทำงานให้ผลผลิตข้าวมีคุณภาพ เกษตรกรชาวนายังมีความเข้าใจถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีมากขึ้น และสนใจการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพที่ดี เกษตรกรชาวนาที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี อยากจดบันทึกเพื่อเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงในการทำงานแต่ละปี แต่เกษตรกรที่มีอายุมากกว่า 40 ปี ไม่สนใจด้านการบันทึก เพราะยุ่งยาก

ไม่ชอบที่จะเขียนบันทึก แต่ใช้ประสบการณ์และความจำในการทำงานที่เคยทำอยู่แบบเดิม ๆ เรียนรู้ด้วยตนเอง และไม่ชอบการพัฒนา ไม่มั่นใจที่จะเปลี่ยนแปลงหากไม่มีผู้ทดลองปฏิบัติก่อน

3.2 ระดับการศึกษากับความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

เมื่อพิจารณาในภาพรวมด้านความสนใจ เกษตรกรที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความสนใจในด้านการใช้สารเคมีของกระบวนการผลิตตามคำแนะนำหรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ความสนใจไม่ใช้วัตถุอันตรายที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามใช้ สนใจการบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร สนใจการบันทึกข้อมูลการสำรวจและการป้องกันกำจัดศัตรูพืช สนใจในการบันทึกข้อมูลการจัดการเพื่อให้ได้ผลิตผลคุณภาพที่ดี และสนใจกระบวนการผลิตของระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เนื่องจากคนที่มีการศึกษาสูงจะมีความรู้ในการเรียนรู้ และยังต้องการความก้าวหน้าจากการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อก่อให้เกิดความชำนาญจากอาชีพขานานาที่มากขึ้น เพื่อการยอมรับในสังคมและเพื่อได้รับผลทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ซึ่งถ้าเป็นคนที่มีการศึกษาน้อยย่อมไม่มีโอกาสได้รับความก้าวหน้าในอาชีพอื่น ๆ และไม่ได้รับการยอมรับในสังคม จึงไม่สนใจที่จะพัฒนาความก้าวหน้าจากการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญในอาชีพขานานา เช่นเดียวกับแนวคิดของ Rogers (ชนีวรรณ ศรีวิเศษ, 2543, น. 31) ที่อธิบายว่า ในขั้นตอนการรับสิ่งใหม่ต้องมีการค้นพบ การคิดค้น ประดิษฐ์ การแพร่กระจาย เพื่อเกิดการเรียนรู้และเข้าใจต่อการยอมรับสิ่งใหม่ ๆ เข้ามา เพื่อให้เกิดความชำนาญและการพัฒนาไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของตัวบุคคลนั้น ๆ

3.3 พื้นที่เพาะปลูกกับความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP

เกษตรกรขานานาที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากกว่า 5 ไร่ มีความสนใจการคิดแยกผลิตผล หากมีการพบศัตรูพืชติดอยู่ และสนใจการป้องกันการปนเปื้อนจากวัตถุแปลกปลอม วัตถุอันตรายและสัตว์พาหะนำโรคหลังการเก็บเกี่ยวมากกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่การเพาะปลูกน้อยกว่า 5 ไร่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากข้อกำหนดด้านคุณสมบัติของเกษตรกร ที่สามารถเข้าขอรับรองมาตรฐานการผลิตจากระบบ GAP ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการขอรับรองจากระบบ GAP ด้านพื้นที่การเกษตรโดยกำหนดว่า ต้องมีพื้นที่การเกษตรไม่น้อยกว่า 3 ไร่ กรณีเป็นไม้ผล หรือไม้ยืนต้น และไม่น้อยกว่า 1 ไร่ กรณีเป็นพืชฤดูเดียว หรือหลายฤดู และต้องมีกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเอง ดังนั้นเกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกน้อยจึงมีความสนใจต่อระบบ GAP น้อยกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่การเกษตรมาก

4. การปฏิบัติตามระบบ GAP

จากการวัดความรู้และความสนใจเกี่ยวกับการผลิตตามระบบ GAP นำไปสู่การปฏิบัติ พบว่าเกษตรกรชาวนาอยากปฏิบัติตามระบบ GAP ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกษตรกรส่วนใหญ่อยากปฏิบัติ ก่อนใช้สารเคมีอ่านฉลากก่อนการใช้สารเคมี และในขณะที่ฉีดพ่นสารเคมีสวมเครื่องป้องกันตัวเอง (ตารางที่ 4.14) ซึ่งเกษตรกรชาวนารับรู้ดีอยู่แล้ว ว่าวัตถุอันตราย สารเคมี สารพิษ มีอันตรายต่อร่างกาย ผลผลิต และสิ่งแวดล้อม จึงต้องป้องกันสารอันตรายเหล่านี้ แต่เกษตรกรชาวนาอยากได้อุปกรณ์ เครื่องมือป้องกันสารเคมีใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม เพื่อป้องกันจากสารอันตราย จึงสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีรับสิ่งใหม่ของ Rogers การคิดค้นประดิษฐ์ (Invention) คือการที่มีผู้คิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นและมีประโยชน์ต่อชุมชน ประชาชนก็จะหันมารับสิ่งใหม่ ๆ นั้นมาใช้กันมากขึ้นเรื่อย ๆ

เมื่อพิจารณาข้อปฏิบัติที่น้อยที่สุดของเกษตรกรชาวนา คือ จุดบันทึกข้อมูลโรคและแมลงศัตรูพืชที่พบในแปลงปลูก จุดบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมีในแปลงปลูกในแบบบันทึก และบันทึกการตรวจและป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชในแต่ละช่วงการเจริญเติบโตที่เป็นจุดวิกฤตที่ต้องควบคุม ซึ่งเป็นข้อกำหนด เกณฑ์ และวิธีการตรวจประเมินระบบการจัดการคุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการสนับสนุนและส่งเสริมด้านวิชาการ ฝึกอบรมความรู้ให้ชาวนามีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจดบันทึก ซึ่งสอดคล้องกับ (ศิริพร ธนารัชตะภูมิ, 2547, น. 46-62) ที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีบทบาทสนับสนุนด้านฝึกอบรมความรู้สมัยใหม่ ส่งเสริมเกษตรกรให้ได้รับการพัฒนาความสามารถอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนด้านวิชาการในการปรับระบบการผลิต